

FAKTAARK - YDERKANTSOMRÅDET

Det brændende spørgsmål

Hvordan skaber vi mere og bedre idræt og bevægelse i "yderkantsområdet"?

Yderkantsområdets centrale karakteristika

Definition af yderkantsområdet

Yderkantsområdet er lavt befolket og afgrænser sig til en række småbyer placeret nær en hovedvej, der løber igennem området. Området består desuden af et stort opland bestående af marker og naturarealer (se afgrænsning på kort).

Population

I yderkantsområdet bor op til 4.999 mennesker fordelt blandt flere mindre byer (se bilag, tabel 1). Disse byer vil typisk have 100-1.000 beboere.

Repræsentation af DK

Mellem 15-20 % af den danske befolkning er bosiddende i dette område.

Bystruktur – den fysiske udformning og boligform

Yderkantsområdet er uden nogen egentlig bykerne, men fordelt mellem en række småbyer og består primært af parcelhuse og villaer, som er placeret nær en hovedvej, der løber igennem området. Yderkantsområdet er præget af meget landbrug og er desuden rigt på naturområder, hvor borgerne har kort afstand til naturarealer. Disse benyttes kun i mindre grad til fysisk udfoldelse.

Infrastruktur og transportadfærd

I yderkantsområdet er næsten alle borgere pendlere. Bilen er derfor i centrum for al transport pga. et begrænset offentligt transportsystem og de store afstande mellem arbejde, hjem og fritidsaktiviteter.

Sociale forhold

Det generelle indkomstniveau ligger under landsgennemsnittet - her er dog ikke tale om et socialt belastet område.

Demografi

Aldersfordelingen i yderkantsområdet afviger fra landsgennemsnittet. Der er en underrepræsentation af unge under 29 år ift. landsgennemsnittet med ca. 10 %. Omvendt er der flere 50-64-årige end landsgennemsnittet med 8 %. Tre ud af fire er over 30 år (se bilag, tabel 2).

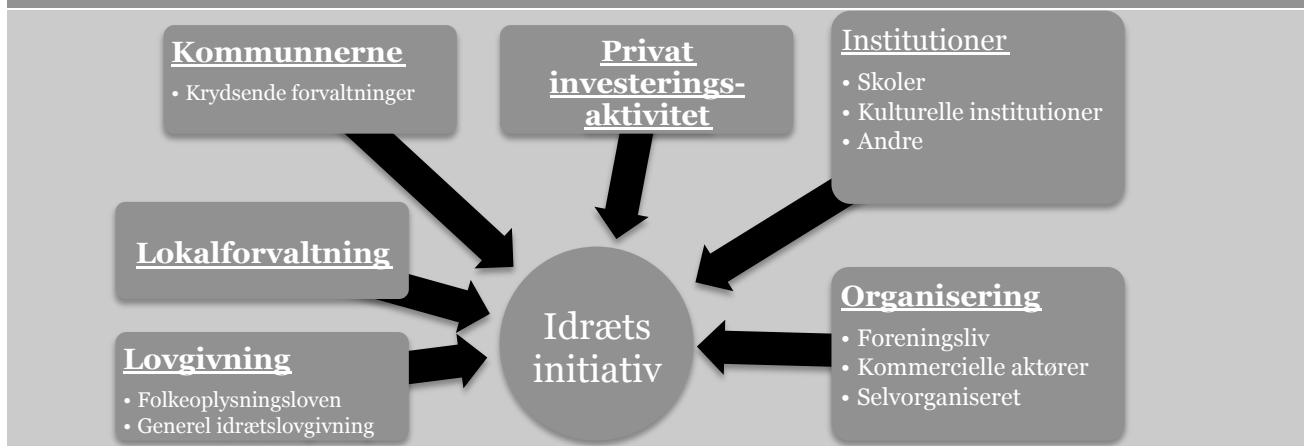
Kultur

Pga. områdets lave befolkningsantal kender folk typisk hinanden, og der er en stor identitetsfølelse til området. Der er således en stor opbakning til de lokale aktiviteter. De få ressourcer i yderkantsområdet gør, at der er relativt få kulturelle aktiviteter, som hovedsageligt drives af frivillige. Der er ingen kulturinstitutioner, og de kulturelle aktiviteter er hovedsageligt rettet imod børnefamilier. Det naturlige samlingspunkt er dels ved den lokale brugs og dels ved forsamlingshuset.

Særlige forhold

Der er en tendens til, at virksomheder af alle typer flytter fra området eller lukker, og der er kun en begrænset række erhverv i yderkantsområdet (håndværk, landbrug og lign.). Mange beboere pendler derfor ud i dagtimerne. Man kan i området se en tendens til, at det er svært at fastholde og tiltrække unge og børnefamilier, hvilket er med til at affolke området. Den begrænsede befolkningsmængde i området medfører desuden et begrænset udbud af idrætsaktiviteter, hvilket gør det svært at tiltrække nye brugere.

<i>Idrætsmønstre</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Traditionelle idrætsgrene som fodbold, håndbold og badminton er i centrum, mens der er få tilbud af andre nye/alternative idrætsformer. ➤ Mange børn dyrker idræt, mens få ældre gør. ➤ De idrætsmæssige aktiviteter er primært forbundet til foreningslivet. Der er således lavere grad af individuel udfoldelse og nye/alternative former for fysisk udfoldelse. ➤ Der er en relativt begrænset brug af rekreative områder til sammenligning med større bysamfund på trods af den rige natur i yderkantsområdet. ➤ Yderkantsområdet vil enten være kendetegnet ved et meget stærkt foreningsliv eller et foreningsliv i opløsning. Pga. yderkantsområdets meget begrænsede størrelse vil foreningslivet således være meget afhængig af ildsjæle.
<i>Eksempler på fysiske elementer</i>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Åbne vider og natur ➤ Marker ➤ En friskole ➤ Rideskoler ➤ Motorsportsanlæg ➤ Fodboldbaner ➤ En skole og en efterskole nær området ➤ En hal som deles med nabobyerne (kan være placeret op til en halv times kørsel udenfor området) ➤ Tomme industribygninger ➤ Dagligbrugs med parkeringsplads
<i>Aktører, som påvirker eller kan påvirkes af idræts-initiativet</i>	

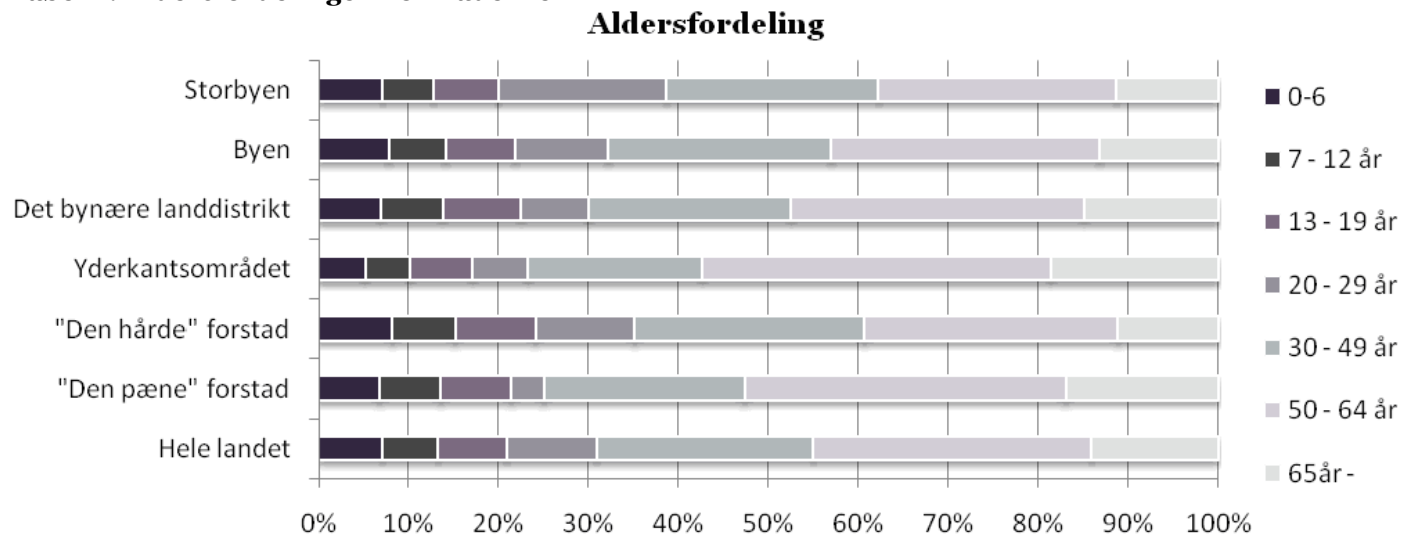
Tabel 1: Indbyggertal

	Indbyggertal
Yderkantsområdet	0 – 4999
Det bynære landdistrikt	5000 - 20.000
Den "hårde" forstad	5.000-24.999
Den "pæne" forstad	5.000 – 24.999
Byen	25.000-79.999
Storbyen	80.000 -
Hele landet	5,5 mio.

(Kilde: Danmarksstatistik)

Af tabel 1 fremgår "indbygger tallene" af de seks forskellige områder. Intervallerne skal give en indikation af størrelsesforholdene og er derfor interval inddelt, da de skal forstås som typologier.

Tabel 2: Aldersfordelingen i områderne

Tabel 2 (Kilde: Danmarksstatistik)

Oversigt over idrætsudøveres livsfaser

Livsfase	Udfordringer	Kendetegn
Børn	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Er afhængig af deres omgivelser ift. transport og lign. ➤ De mindst idrætsaktive i denne alder forbliver (hovedsagligt) relativt inaktive i deres videre liv. ➤ Krav til idrætsudfoldelse: skal være sjovt, trygt og sammen med vennerne. 	<p>98 procent har dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år.</p> <p>Generelt er foreningsidrætten den mest dominerende organiseringsform blandt børn og unge op til 15 år. 90 procent af samtlige aktiviteter er inden for det seneste år blevet dyrket som medlem af en idrætsforening. De klassiske idrætsgrene fodbold, svømning og gymnastik dyrkes mest.</p>
Teenagere	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Er under en frigørelsesproces, som medfører opbrud med det organiserede og prioritering af mere "rene sociale aktiviteter". ➤ Få specialiserer sig meget indenfor særlige idrætsgrene, mens mange falder fra. 	<p>De inaktive børn og unge angiver som primære årsager til ikke at dyrke regelmæssig sport eller motion, at de bruger tid på venner, har andre fritidsinteresser, eller at de ikke gider dyrke sport eller motion. Piger svarer desuden i stort omfang, at de mangler nogen at følges med.</p> <p>Der er særligt aktivitetsnedgang fra de 16-19 årige</p>
Voksne "Den frie I-fase"	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Endnu større opbrud end teenageårene. ➤ Arbejdsliv og andre interesser tager opmærksomheden. ➤ Største udfordring er at skabe økonomiske tilgængelige tilbud som giver fleksible mulighed for samvær og motiverende netværk . 	<p>Der er en tendens til en polarisering mellem at være meget aktiv og meget inaktiv, jo ældre de unge bliver. Denne gruppe er således kendetegnet ved et enten-eller forhold ift. dens idrætsudfoldelse.</p>
Voksne "forældre"	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Generel oplevelse af pres fra omverdenen (børn, arbejde, etc.), som påvirker aktivitetsniveauet negativt. ➤ I praksis bliver forældre presset til at vælger mellem deres egen og deres børns idrætsaktivitet. ➤ Grundlæggende matcher indretningen af den typiske idrætshal ikke mønstrene i de voksnes idrætsdeltagelse. 	<p>56 procent voksne dyrker regelmæssig sport eller motion. Den mindst aktive aldersgruppe er 30-39 år, hvor 47 procent dyrker regelmæssig sport eller motion. Den primære årsag til, at nogle voksne ikke dyrker regelmæssig sport eller motion skal findes i manglende tid, som i stedet går med arbejde og familie.</p>

<p>Midaldrende "den frie II-fase"</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Øget aktivitetsniveau grundet tid til selvrealisering og et øget fokus på en funktionel krop. ➤ Problemer med at fastholde brugere/udøvere efter skade eller igangsætte nye brugere med dårlig grundform. 	<p>Naturen betyder meget for 81 %, når de dyrker sport eller motion.</p> <p>De midaldrende dyrker næsten lige så meget motion som de unge, men primært udenom foreningslivet.</p>
<p>Ældre</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stort ønske om at indgå i aktiviteter. ➤ Meget afhængige af lokalområdets tilbud. ➤ General mangel på synlighed af de eksisterende tilbud. 	<p>Det er overvejende de ældste aldersgrupper, for hvem naturen har størst betydning.</p> <p>Denne gruppe dyrker fortrinsvis vandring, stavgang og lign..</p>

(Kilde: "Danskernes motions og sportsvaner 2007" og Sport og motion i danskernes hverdag, Maja Pilgaard, Idrættens analyse institut; "Idræt for alle", Breddeidrætsudvalgets rapport)